

Τυμολέων Σ. Φιλημῶν

ΕΙΚΟΝΕΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΦΙΛΗΜΩΝ

Ἀρχαῖον ἑλληνικὸν ὄνομα, ἀρχαῖον ἑλληνικὸν ἐπώνυμον, ἀρχαίου *Ἑλ-
ληνος κεφαλή. Προέχον καὶ ὑψηλὸν μέτωπον· ἐπιστέφουσα τοῦτο λευ-

κόφαιος οὐλη κόμη. Ἦς εὐθεία, ὄνειροπόλος καὶ παρατηρητικὸς ὀφθαλμός, ὡς πλαίσιον δὲ τοῦ προσώπου μέτριος κανονικὸς μιξοπόλιος πώγων. Στέρνα εὐρέα, κορμὸς δ' εὐσωμος, εὐλύγιστος καὶ εὐθυτενής· τοιαύτη ἢ φυσιογνωμία τοῦ ἀνδρός, γνωστὴ εἰς ἄλους τοὺς Ἀθηναίους, ὧν ἐπ' ἐσχάτων ἦτο ὁ δημοτικὸς ἄρχων, καὶ αἱ ἀπεικονίζουσαι αὐτὴν γενικαὶ ἐξ ἀπόπτου αὐταὶ γραμμαὶ θὰ ἦσαν παντάπασι περιτταί, εἰ μὴ ἐπρόκειτο μετὰ τοῦ ὄλου τῆς «Ποικίλης Στοᾶς» καὶ αἱ σελίδες αὐταὶ νὰ ὑπερβῶσι τὰ στενὰ τοῦ ἄστεως ὄρια.

Φιλόφρων, εὐπροσῆγορος, ὁμιλητικὸς. Φιλόκαλος τὴν περιβολὴν, ἐράσιμος τοὺς ἐξωτερικοὺς τρόπους, ἐπιστάμενος τὴν τοῦ κατακτᾶν τέχνην, μὲ μειδίαμα ἐπαγωγὸν διπλωμάτου, μὲ γλυκεῖαν φωνὴν μεταλλικῶν καὶ ποικιλοβάθμων ἤχων, μὲ συνομιλίαν τέρπουσαν καὶ διδακτικὴν. Ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, ὅταν ἔχη καιρὸν νὰ δέχεται.

Παρέκαμψεν ἤδη ἐν τῷ πλῶ τοῦ βίου τὸ ἀκρωτήριον τῶν δώδεκα ὀλυμπιάδων καὶ ἵνα ἀκριβολογήσωμεν, διότι εἰς τὴν ἡλικίαν του δὲν ἀγαποῦν πλέον τὰ περίπου, ἄγει ἡλικίαν ἐτῶν 61. Οὐχ ἦττον παρὰ τοὺς μεγαλοὺς μόχθους, δι' ὧν διήνυσε τὰ 61 ἔτη, ἄτινα βραστάζει ἀκόπως ἐπὶ τῶν πλατέων ὤμων αὐτοῦ, δὲν ἔχει ποσῶς τὸ ὕφος γέροντος, ὅστις ἀγνοεῖ τὴν ζωὴν καὶ παραγνωρίζει τὰ θέλητρά της.

Γέννημα θρέμμα τῶν Ἀθηνῶν. Υἱὸς πατρὸς καταλιπόντος ἐν τῇ ἰστορίᾳ τοῦ τόπου ἱστορίαν τοῦ τόπου καὶ ἔντιμον ὄνομα, ἀναχθέντος δὲ διὰ τῶν γενναίων προτερημάτων καὶ τῶν δαφιλῶν προσόντων αὐτοῦ εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῆς ἀραιᾶς μὲν τὸν ἀριθμὸν, ἰσχυρᾶς δὲ τὸ σθένος, τὴν δύναμιν καὶ τὸ κύρος φάλαγγος ἐκείνης τῶν δημοσιογράφων, οὔτινες ἐκλείσαν τὴν σημαίαν τοῦ τύπου κατὰ τοὺς τότε καιροὺς, τοὺς, ἂν μὴ πλέον τουρκομάχους, οὐχ ἦττον ὅμως ἡρωϊκοὺς.

Εἰς τῶν πρώτων διδακτῶν τοῦ πανεπιστημίου καὶ εὐθαλεστέρων βλαστῶν τοῦ ἐθνικοῦ φυτωρίου τούτου, ὅπερ εἰ καὶ ἀρτισύστατον τότε, οὐδαμῶς ἀπελείπετο τοῦ τῆς σήμερον οὔτε κατὰ τοὺς διδάσκοντας ἐν αὐτῷ, οὔτε κατὰ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ γαλουχομένους τροφίμους.

Νεώτατος ἔτι ἐθήτευσεν ἐν τῇ ἐφημερίδι, ἣν ἔγραφε καὶ διηύθυνεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ἔμπειρον τούτου καὶ πλήρες στοργῆς ὄμμα. Ἀπετέλει δὲ ὁ «Αἰὼν» μετὰ τῆς «Ἀθηνᾶς» καὶ τῆς «Ἐλπίδος» τὴν ζηλωτὴν τριάδα τοῦ τότε τύπου. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ ἐδιδάχθη τὴν τέχνην τοῦ δημοσιογράφου ἐν τῇ αὐστηρᾷ καὶ πεφωτισμένῃ ταύτῃ σχολῇ πλεονεκτεῖ ἀπάντων ἐκείνων, ὅσοι εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος εἴτε ἀπλῶς ὡς ἐρασιτέχνη ἐδημοσιογράφησαν ἕκτοτε μέχρι σήμερον.

Ἡ τύχησε προσέτι νὰ γράφῃ ἐν ἡμέραις, καθ' ἃς οἱ πολιτευόμενοι ἐκτὸς τῆς βουλῆς, διὰ τοῦ τύπου, ὅστις ὠνομάσθη μὲν μόνον ἔπειτα τετάρτη ἐξουσία τῆς πολιτείας, πράγματι ὅμως τότε ἦτο τοιαύτη, ἦσαν ὑπέροχοι καὶ ἐκ τῶν παραδόσεων αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς παιδείας. Ἐπειδὴ δὲ κρατεροὶ ἐπέκειντο ἀνταγωνισταί, ἠναγκάζετο φιλοτίμως πρὸς ἀξιόμαχον προπαρρασκευὴν. Ἀλλὰ καὶ ὁ τρόπος τοῦ πατρικοῦ οἴκου του ὡς πολιτικοῦ

κέντρου θαμιζομένου υπό τῶν μεγαλοφύχων καὶ ἀφελῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συνεβάλετο οὐχ ἥττον πρὸς τελειότεραν αὐτοῦ διαμόρφωσιν. Καὶ ἦσαν οἱ τότε δημοσιογράφοι, πολιτευταί, σθεναροὶ ἐπιβάλλοντες εἰς τε τὴν κυβέρνησιν, εἰς τε τὴν βασιλείαν καὶ τὸν λαόν.

Διὰ τῆς ἐπιδειξίου καὶ μακρᾶς ἀσκήσεως αὐτοῦ ἐν τῇ δημοσιογραφικῇ τακτικῇ κατέστη ἀπαράμιλλος εἰς τὴν πρὸς τοὺς ἐναντίους ἰδίᾳ ἐπιθεσίαν. Καὶ ὅτε οἱ παλαιμάχοι δημοσιογράφοι ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον κατέλιπον ἀνεπιστρεπτὴν τὴν κοινὴν παλαίστραν, ἐν ἣ τούς εἶχε προφθάσει καὶ ἀντιμετωπίσει νεώτατος ὁ Τιμολέων Φιλήμων, οὗτος ἀνὴρ ἤδη τέλειος, ἀπέβη ὁ τύπος τοῦ δημοσιογράφου ἐκ τε τῆς αἴγλης, ἣν προσέδιδον αὐτῷ οἱ προηγωνισμένοι ἀγῶνες, ἐκ τε τῆς εὐρείας μαθησέως του καὶ τῆς γνώσεως τῶν τε προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, ἣν ἠδύνατο νὰ μεταδώσῃ αὐτῷ πατὴρ χρηματίσας καὶ ἱστορικός τῆς ἐπαναστάσεως.

Δὲν κατέχει δὲ μόνον τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ· εἶνε ἐπίσης ἐξοχος γνώστης, ἅτε ἐγκύψας ἐν αὐτῇ ἰδιαίτατα καὶ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, καὶ τῆς ἱστορίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν, κατανοῶν ὀρθῶς τὰ ἀπ' αὐτῆς διδάγματα, ἅτινα ὅτε μὲν ἔγραφεν, ἐξωποιοεῖ διὰ τῆς εὐφυοῦς ἀναλύσεώς του καὶ τῆς ἀπαστραπτούσης φαντασίας αὐτοῦ ἐν ἄρθροισι, εἰς ἃ κατηνάλισκεν ἀφειδῶς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, νῦν δὲ ὅτε μόνον διμυλεῖ, παρέχει εἰς κύρωσιν καὶ ἐγγύην τῆς κριτικῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐκάστοτε παρόντων πραγμάτων. Καὶ καθίσταται ἡ πολιτικὴ μετ' αὐτοῦ συζήτησις τὰ μάλιστα τερπνὴ σπουδὴ, μάλιστα ποικίλη καὶ γόνιμος.

Περὶ τὴν ἐνταῦθα λεπτομερῆς βιογραφία ἀνδρὸς γνωστοῦ εἰς τὸ πανελλήνιον. Μετέσχεν ἐνεργῶς καὶ ἐπιφανῶς πάντων τῶν πολιτικῶν γεγονότων τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ παρόντος αἰῶνος. Εὐρέθη αἰφνης μὲ δλόκληρον τὴν ὁρμὴν καὶ τὸ σφρίγος τῶν τριάκοντα ἐτῶν του ἐν μέσῳ τῆς πολιτικῆς ζυμώσεως, ἣν εἶχον ὑπεκκαύσει τὰ λάθη τοῦ βασιλέως Ὀθωνος καὶ αἱ διεκδικήσεις τοῦ λαοῦ περὶ ἀκράτου συντάγματος, πρὸς δ ὅμως δὲν ἦτο εἰσέτι ἀρκούντως ὄριμος, καὶ ἐρρίφθη ἀκάθεκτος εἰς τὸ μέσον αὐτῆς, ἐγένετο αὐθορμήτως ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ἀπολογητὴς αὐτῆς ἐν τῷ τύπῳ, μέγα δὲ μέρος τῆς λαϊκῆς ἐκείνης ἐξεργέσεως ἐπετεύχθη διὰ τοῦ Διῶνος. Ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ δὲ τούτῳ ἀγῶνι ὑπέστη ἐν τοῖς πρώτοις πολλὰ διὰ τὰς φιλελευθέρους ἰδέας αὐτοῦ, ἀπέτισε μάλιστα τὸ φιλελεύθερον αὐτοῦ καὶ δι' εἰρκτηῆς, χωρὶς ὅμως ἐν τῇ θλίψει τῶν δυσἀρέστων ἐκείνων στιγμῶν τῆς καταδρομῆς νὰ ἐγκαταλίπη αὐτὸν οὔτε ἡ ὑπομονὴ οὔτε τὸ θάρρος.

Ὁ βίος αὐτοῦ τῷ ὄντι ἐγένετο μακρὰ πάλη. Προσέκειτο δὲ εἰς τὸν ἀγῶνα τοσοῦτον, ὥστε ἤθελεν ἐκάστοτε ν' ἀναλαμβάνῃ αὐτὸν δλόκληρον. Ἡ πολυμαθεῖα αὐτοῦ, ἡ δραστηριότης, ἡ θυμασία δύναιμις πρὸς ἐργασίαν, τὸ δημοσιογραφικὸν αὐτοῦ κῦρος, ἐνόμιζεν, ἴσως εὐχὶ ἀδικως, ὅτι ἠδύνατο ν' ἀρκέσῃ πρὸς ὅλας τὰς ἐφόδους, οὐδ' ἔστεργε συμβουλοῦς εἰς τοὺς ἀγῶνας, οὓς ἐπεφύλαττεν εἰς μόνον τὸν ἑαυτὸν του. Ὀλίγον ζηλότυπος διὰ τὴν ἀνάμιξιν τῶν ἄλλων, ἀπόθειε μᾶλλον ἢ ἐνεθάρρυνε

τούς ἐρχομένους, ὅπως συναγωνισθῶσιν ἀπὸ τοῦ Ἰσου. Ἠγάπα νὰ πληροῖ τὴν σκηνήν, καὶ νὰ ἐπισπᾶται μόνος τὰς ἐπευφημίας. Ἐὰν δ' ἦτο τοῦτο ἀδυναμία, ἦτο ὁμως συγγνωστὴ παρ' ἀνθρώπῳ, ὅστις δὲν ζητεῖ ἄλλην ἀμοιβὴν τῶν προσπαθειῶν του ἢ τὴν τιμὴν, ἣν δρέπουσιν οἱ ὑπερμαχοῦντες τῶν δικαιοτάτων καὶ εὐγενεστάτων ἰδεῶν καὶ ἀγῶνων.

Ἀκούσατε αὐτοῦ ὑπεραμυνομένου ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς ἡφμερίδος του τῆς καθολικῆς ψήφου, ἧτις εἶνε τὸ ἄριστον θεμέλιον τῆς τάξεως, ἡ ἀσφαλεστάτη ἐγγύη τῆς δημοσίας εἰρήνης. Ἀκούσατε αὐτοῦ ὑποστηρίζοντος ὅτι τὰ δίκαια τοῦ ἔθνους τυγχάνουσιν ἀπαραγράφτα, ὅτι καὶ ἂν ληθαργῶσι πρὸς καιρὸν, διαμένουσιν ὁμως ἱερὰ καὶ ἀπαραβίαστα. Ἀκούσατε αὐτοῦ ὑπεραπολογουμένου τῶν λαϊκῶν ἀρετῶν, δεικνύοντος δὲ τὴν ζωὴν τῆς δημοκρατικῆς ιδέας, τὸ ὕψος τοῦ φρονήματος, τὸ εὐγενὲς τοῦ αἰσθήματος, τὰ γενναῖα ἐνστικτα καὶ τὸ πῦρ τοῦ πατριωτισμοῦ, ὅπερ διαφλέγει τὰς λαϊκὰς τάξεις.

Ἡ γλῶσσα ἡν ὁποῖαν χειρίζεται εἶνε ἀξία τοῦ πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ πνεύματός του, ἀκριβής, ὀρθή, διαυγής, σθεναρά. Ἡ δὲ φράσις του εὐστροφος ἄμα καὶ ἰσχυρά, θερμή, ποικιλόχρωμος, ζῶσα, μετ' ἐκπληττοῦσης ἐτοιμότητος διατυπωμένη πλήρης ἀπροσδοκίτου, διερμηνεύει μετὰ θαυμαστῆς περισσείας ὅλας τὰς ἀποχρώσεις τῆς φαντασίας του. Ἀτυχῶς ἐνόησε ἐγίνετο τόσον μακρηγῶρος ὅσον καὶ λεπτολόγος ἐν τῇ ἀναπτύξει τοῦ θέματος του. Ἀλλὰ τίς ποτε κατηγόρησε τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων λακωνισμόν; Εὐτυχῶς ὁμως ἔχει ἀξιόλογον ἀντισηκῶμα, τὸ δῶρον τῆς διαυγείας, ἀνεκτίμητον ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ ἀσάφεια καὶ τὸ σκοτεινὸν τῆς φράσεως λογίζονται ἔστιν ὅτε ὡς ἐμβρίθεια καὶ ἐκλαμβάνονται ὡς σοφία.

Ὁ Τιμολέων Φιλῆμων εἶχεν ἐν ἰδεῶδες, τὴν δημοκρατίαν, καὶ τὴν ἡγάπα ἰδανικῶς διὰ τὰς ἀρετάς, ἃς πάντες οἱ γενναῖοι πολῖται νομίζουσιν ὅτι ἔχει. Ἀλλ' οὐδέποτε ὑπετίπωσεν οὐδὲ συνέλαβε σχέδιον δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, καὶ ἐὰν ἡ φαντασία του κατ' ἤθελε ποτε τυχὸν ἀπὸ τὰς αἰθερίους σφαίρας καὶ τὰ γαλήνια ὕψη τῶν ἀορίστων θεωρημάτων εἰς ἃ ἐπλανᾶτο ὑπεράνω τῶν καθ' ἕκαστα τοῦ πολιτικοῦ βίου, οὔτε κυβερνήτας θὰ εὕρισκον ἵνα διαπιστεύσῃ τὴν δημοκρατίαν αὐτοῦ, ἀλλ' οὔτε λαόν, δυνάμενον νὰ τὴν ἐνοήσῃ καὶ νὰ τὴν ἀσπασθῇ. Ἡ δημοκρατία τῶν περρωτῶν τούτων πνευμάτων δὲν εἶνε ἡ ποίημα τὴν ὄνειροπολοῦσιν ἢ τὴν ψάλλουσιν, ἀλλ' οὐδέποτε τὴν πραγματοποιοῦσιν.

Ὁ Λουδοβίκος XIV ἔλεγε περὶ Φενελῶνος ποτέ. C' est le plus bel esprit mais le plus chimérique de mon royaume. Ὁὰ ἦτο πολὺ τολμηρὸν ἄρα γε νὰ ἕκαμνέ τις ἀνάλογόν τινα παραλληλισμόν;

Παράδοξος ἡ εἰμαρμένη τοῦ ἀνδρὸς τούτου· ἦτο πεπρωτισμένος φύσει τε καὶ μαθηθεὶς διὰ τῶν μᾶλλον διαφόρων καὶ μᾶλλον σπανίων προτερημάτων, ἔσπερετο ὁμως τοῦ μόνου, ὅπερ ἠδύνατο νὰ θέσῃ αὐτὰ εἰς ἐνέργειαν ὠφελίμως, τῆς πολιτικῆς πρακτικότητος. Οὐδεὶς τῶ ὄντι ἐκ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ εἶχε κληθῆ εἴτε ὑπὸ τῆς φύσεως εἴτε ὑπὸ τῶν περιστάσεων ἐφ' ὕψηλότερας καὶ βεβαιοτέρας τύχας. Καίτοι δὲ κατέσχευ ὕψηλο-

τάτην τάξιν ἐν τῷ συγχρόνῳ τύπῳ, καίτοι ἦτο δημοτικὸς σύμβουλος διηνεκῶς καὶ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, τρεῖς ἀντιπρόσωπος, ἅπαξ δὲ τέλος δήμαρχος, ἠδύνατο πάντως νὰ διαδραματίσῃ σημαντικώτερον ἔτι πρόσωπον, ἐὰν βάσκανος μοῖρα ἐπολέμει αὐτὸν ἥττον ἐμμόνως.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἀγωνιστῶν, ἡ κομίσασα εἰς τὸν ἐκλεκτὸν ἀνακτατῆς Ἑλλάδος τὸ ἐθνικὸν στέμμα εἶχε συμπαραλάβει αὐτὸν ἀντὶ γραμματέως. Ἦτο δὲ καταλληλοτάτῃ ἡ ἐκλογὴ ὁ Τιμολέων Φιλήμων τυγχάνων εἰς τὸ μεταίχιμιον τῶν δύο γενεῶν μετεῖχε τῶν ἀρετῶν ἀμφοτέρων. Ἦτο ἐπουένως ὁ πρῶτος Ἑλληνα τὸν ὁποῖον εἶδεν ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς γενεᾶς μεθ' ἧς ἔμελλε νὰ συμπράξῃ.

Ἀπροσφυῆς εἰς τὸ δράττεσθαι ἐντέχνως τῶν ἐφισταμένων εὐκαιριῶν, ἴσως δὲ καὶ ἐνεργῶν ἀκαίρως ἐνίοτε, ἀνέκοψε πολλάκις τὸν δρόμον του καὶ ἀπώλεσε κατακτηθὲν ἔδαφος. Ἡ ἰδιοφυῆς περιέργος αὐτῆ πρὸς ἐπισφαλῆ διαβήματα προδιάθεσις, συνδυαζομένη μετὰ τῆς πρὸς τὰς ἀλλοτρίους γνώμας ὑπεροφίας, ἀπέλυσεν ἐπ' αὐτὸν ἀτυχήματα καὶ παρέδωκεν ἐπὶ τέλει εἰς τὴν ἀπομόνωσιν ὑφ' ἣν διατελεῖ μέχρι σήμερον. Νὰ ὑποθέσωμεν ἄρα γε ὅτι ἐγκαρτερεῖ εἰς αὐτὴν φιλοσόφως; Ἴσως; ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἐν συνειδήσει τῆς ἰδίας ὑπεροχῆς βαρέως τὰ παρόντα φέρῃ, καὶ ἂν διακαίεται νὰ μεταλλάξῃ αὐτά, ἐλάχιστοι φαίνονται ἐν τοῖς σημερινοῖς καιροῖς οἱ διατεθειμένοι νὰ ζευχθῶσιν ὀπίσω τοῦ ἄρματός του.

Δὲν εἴμεθα ἐξ ἐπαγγέλματος πανηγυρισταὶ, ἵνα ἀποκρύψωμεν τὰ σκιερὰ τῆς εἰκόνας μέρη.

Ἐν τῷ «Αἰῶνι» μετέπεσε πολλάκις ἀπὸ ἐτέρας εἰς ἐτέραν γνώμην.

Καὶ ἐν τῇ Βουλῇ δὲ ἤρχετο ἀποτόμως εἰς διαμάχην πρὸς τὰ κοινοβουλευτικὰ κόμματα, ἅτινα ἐνόουν τὴν πολιτικὴν ἄλλως ἢ ὡς αὐτὸς ἐφρόνει. Ἦσαν δὲ ὡς εἰκὸς αἱ τοῦ «Αἰῶνος» μεταλλαγαὶ ἀντανάκλασις τῶν πολιτικῶν τοῦ Φιλήμονος μεταπτώσεων.

Ἐνίοτε, δσάκις ἰδίως ἡ ῥῆξις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἡγήτορας τῶν κρατουσῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ μερίδων, ἐλάμβανε χώραν τῇ ἐπιούσῃ τῆς συγκροτήσεως νέας κυβερνήσεως, ἐθεωρεῖτο αὐτῆ προερχομένη ἐκ χόλου ψευθείσης φιλοδοξίας. Πρὸς τοῦτο ὅμως νομίζομεν ἠλαύνετο ἀπὸ κρείττονος μᾶλλον αἰτίας. Ἐὰν ὁ Φιλήμων εἶχε μόνον τὴν καθαρῶς ἐγωϊστικὴν ἐπιθυμίαν ὑπουργικοῦ ἀξιώματος, ἤρκει νὰ περιέμενεν, ἐν οἷῳ δῆποτε κόμματι προέκρινε νὰ ταχθῇ, τὴν σειρὰν του καὶ θὰ ἐπετύγγανε βέβαια τοῦ σκοποῦ ὡς τόσοι ἄλλοι οὔτε πολιτειακῶς οὔτε κοινωνικῶς παρεσκευασμένοι καὶ ὄρμιοι ὅσον αὐτός. Ἄλλ' εἶχε τὴν ψυχὴν ὑπερτέραν τοιοῦτου ὑπολογισμοῦ. Ἐλεγεν ἴσως καθ' ἑαυτὸν ὅτι φατρίαί, αἵτινες καὶ τοὺς ἄνδρας παρεγνώριζον καὶ τὰς περιστάσεις, δὲν ἦσαν κατάλληλοι νὰ κυβερνήσωσι τὸν λαόν· ἐπειδὴ δὲ ἡ χρηστότης του ἦτο ἀνένδοτος, δίστατο πρὸς αὐτάς. Καὶ προετίμα μᾶλλον ῥῆξιν κεκηρυγμένην καὶ ἀπροκάλυπτον ἢ ἔνοχον ἀμοιβαιότητα καὶ ἀλληλεγγύην.

Τοῦτο δ' ἐτύγγανε καὶ ἡ τιμὴ του καὶ ἡ ἀδυναμία του. Οἱ μεμονωμένοι οὐδέποτε θριαμβεύουσιν εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς δημηγυρεῖς, οὐδὲ

ὅταν ἀκόμη ἔχῃσι δίκαιον. Μόλις ἀκροῶνται αὐτῶν ὀμιλοῦντων, οὐδέποτ' ἐπικροτοῦσιν. Ἄτμὸσφαιρα πάγου καὶ ὑποψίας τοὺς περιβάλλει καὶ ἂν κατὰ περίπτωσιν ἀπετόλμων νὰ ψιθυρίσωσιν ὅτι ἔχουσιν δίκαιον, κινδυνεύουσι ν' ἀκούσωσιν. «Ἄφετε αὐτοὺς, εἶνε φιλόδοξοι, ἀπειθάρχητοι, χαλεπαίνοντες, δὲν ἤξεύρουν τί θέλουν.» Τὸ Εὐαγγέλιον ἄλλως τὸ εἶπε πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν: Οὐαὶ τοῖς μεμονωμένοις.

Ὁ Φιλῆμων ἦτο περὶ πλεον εἰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὧν ἡ ὑψηλόφρων διάθεσις ἐπιβάλλεται σπανίως εἰς τὴν δικαίαν τοῦ πλήθους ἐκτίμησιν. Μὲ τὸν ὑπερήφανον χαρακτῆρά του, μὲ τὸ λεπτὸν καὶ ἀριστοκρατικὸν πνεῦμά του, μὲ τὸ εὐθύ καὶ αὐστηρὸν ὕφος του, καίπερ στρατιωτῆς ἄνευ ἴσου τοῦ λαϊκοῦ ἀγῶνος, δὲν ἦτο διὰ τὴν δημοτικότητα προσφυής. Ἀπέβλεπε πολὺ ὑψηλά, ἐνῶ οἱ εὐνοούμενοι τοῦ πλήθους κύπτουσι συχνότατα παραπολὺ χαμηλά.

Ὁ λαὸς τῆς Ἀττικῆς ἔστειλε τρεῖς αὐτὸν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὸ Βουλευτήριον· ἀλλ' αἴφνης ἡμέραν τινα ἐκλογῆς αἱ ψῆφοι ἔφυγον δίκην παλιρροίας τὴν κάλπην του καὶ ἡ ἔμπωτις αὕτη θὰ ἐγένετο βεβαίως αὐτῷ πικρά. Ἄνδρες οἷος ὁ Φιλῆμων ἔχουσι πάντοτε ἐνδεδειγμένην τὴν θέσιν των εἰς τὸ κοινοβούλιον. Καὶ ἐν ἄλλῃ πολιτείᾳ θὰ ἦσαν αἰείποτε περιβεβλημένοι τὸ ἀξίωμα τοῦτο.

Μετὰ τὴν ἔμπωτιν ἐπέρχεται πλημμυρίς· καὶ αἱ ψῆφοι τοῦ λαοῦ ἐπανεληθοῦσαι πρὸς αὐτόν, τὸν ἀνήγαγον πανηγυρικῶς εἰς τὴν δημαρχίαν μετὰ λήθην ἐπτὰ ἐτῶν. Ὁ χρόνος καὶ αἱ δοκιμασίαι εἶχον παραγάγει τὸ ἔργον των ἢ ἡλικία μετὰ τῆς πείρας τῶν περιστάσεων τῷ ἔδωκαν καιρὸν νὰ σκεφθῆ καὶ ἐπὶ τῶν πραγμάτων, ἀφ' οὗ ἐμελέτησε τόσον τὰς θεωρίας. Παρατηρήθη τῷ ὄντι ὅτι ἡ εὐγλωττία του εἶχε πραῦνθῆ, χωρὶς ὅμως ἢ καρδία του νὰ γηράσῃ. Εἶχε διατηρήσει τὰ ῥητορικά δῶρα, ἀλλ' ὁ λόγος εἶχεν ἀποβάλει τὸ δριμύ καὶ βίαιον καὶ τὸν φιλόμαχον τόνον, ὅστις ἄλλοτε εἶχεν ἐπεγείρει τόσας θυέλλας.

Δὲν ὑπάρχει στήθος, ἔλεγει εὐφυῆς κριτικός, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ εὐρύνηται, ἵνα δεχθῆ παράσημον. Ὁ Φιλῆμων συνέστειλε τὸναντίον τὸν πλατὺν θώρακά του, ὅσάκις προέβλεπεν ὅτι σταυρός τις ἤρχετο νὰ κρεμασθῆ ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἦτο ἡ διάθεσις αὕτη ἐπαινετὴ μᾶλλον ἄρνησις, μᾶλλον ἀδιαφορία εἰλικρινῆς πρὸς ἐκείνα τὰ ὁποῖα ὁ Κωλέττης ὠνόμαζε *μπεχλιμπιδία* ἢ ἄρνησις πεφυσιωμένη ἐκ ματαιότητος ἢ προσπεποιημένη ἀδιαφορία. Νύκτα τινα φθινοπωρινὴν συμπεριπατῶν μετ' αὐτοῦ καὶ βλέπων ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τοὺς ἀστέρας, τὸν ἠρώτησα περὶ τῶν ἄλλων ἐκείνων ἀστέρων, ὅτινες ἔλκουσι τὰς μαρμαρυγὰς αὐτῶν ἐκ τοῦ χρυσοχόου καὶ τοὺς ὁποίους διανέμουσιν οἱ ὑπουργικοὶ παραμάγειροι. Μοὶ ἀπήντησε συμφώνως πρὸς τὰς γνωστὰς ἀρχάς του. Ἐλυπεῖτο ὅμως ὀλίγον δι' ἓν μόνον παράσημον, ἐκεῖνο, ὅπερ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα ὀνομάζουσι «l' étoile des braves», τὸν τῶν ἀνδρείων ἀστέρα· οὐχὶ ὅτι καὶ τοῦτο δὲν ἠτιμάσθη ἐπὶ ἀναξίων στηθῶν, ἀλλὰ διότι τοῦλάχιστον καὶ καταγωγὴν ἔχει ἐνδοξον, δημιουργηθὲν ὑπὸ τοῦ μεγάλου τῶν Γάλλων καίσαρος

και ιστοριαν ενδοξοτεραν, χρησιμευσαν ως η υψιστη ανταμοιβη των υπερ της γαλλικης πατριδος λεοντοκαρδως αμυναμενων.

Εκ καθήκοντος προς τας σβεννουμενας πολιτικας υπεροχας και αλλας περιφανεις του τοπου προσωπικότητας εγενετο πολλακις ο ανταξιος και ευγλωττος ερμηνευς του πένθους, οπερ τοιούτων ανδρων η απωλεια εφε- ρεν εις το εθνος και παρωμα εκει απο των επι της πλατειας του νε- κροταφειου βαθμιδων η προ του ταφου τους προπεμποντας εις τον θαυ- μασμόν, εις την ευγνωμοσύνην και εις την αμιλλαν. Η τυχησα να ακουσω ομιλουντα τον ανδρα δις το πρωτον ημην παιδιον, απεχαιρετιζε δε νεκρον φιλελληνα δημοσιογραφον εξ Αλβιωνος· το δευτερον ητο μικρον μετα την εκ Παρισίων επιστροφη μου· συνητηθημεν προ του Κορκιδου, του κρητικου λεοντος σαθανωμενου εντος της Ελληνικης σημαίας. Εγω κληθεις υπο των παρεπιδημουντων συμπατριωτων του οπλαρχηγων εξ- υμνουσιν την ηρωικην νησον, ητις ειξευρει παντοτε να γεννη ανδρειους, αυτος ητο δημαρχος και ηρχετο ως τοιουτος να παραλαβη και παρα- δωση εις τους κολπους της αθηναϊκης νεκροπολεως τον νεκρον του ενδο- ξου στρατιωτου, του ηρωος μαχητου· αλλ' ο Φιλημων και ιδιωτικων αρετων δεν απηξιωσεν ενιοτε να γινη ο επαινετης. Νομιζομεν οτι υπηρ- ξεν εκ των συγχρονων ο σεμνοτερος των επικηδειων ρητορων, εχων παν- τοτε τον διπλουσ σκοπον να τιμα μεν τους θνησκοντας αλλ' αμα και να διδασκη τους ζωντας. Παντως δε ουδεν εχει το κοινον προς τους τολ- μωντας να υμνωσιν ατεχνως αρετας ανυπαρκτους μετα τινος λυρισμου κωμικου επι ζημια κυριως των υμνουμενων.

Εκ παιδων αγαπησας περιπαθως τα βιβλια, διεφυλαξεν αμεριστον την προς αυτα αρχικην του κλισιν. Και σημερον ο' οτε φαίνεται οριστι- κως εγκαταλειπων τον «Αιωνα», τον κλασικον αυτον κελητα του, δια- μενει ομως πιστος εις εκεινον. Αφου εδημιουργησε την ετεραν των εθνικων βιβλιοθηκων την οποιαν φιλοξενει πενιχρωσ η Βουλη, και ητις θα μεινη το καλλιστον μνημειον αυτου, αλλ' αφ' ης, ζωντος αυτου αποζωσιν αλλοι, διαγει ως αλλος φαυστος τας ημερας και τας νυκτας εν μεσω της ιδιαις του βιβλιοθηκης, ην δεν παρέρχεται ημερα χωρις να πλουτιση δια χρησιμου βιβλιου ουχι εκ περισσευματος αγοραζομενου. Εν ημεραις ευποριας παρωχημενης ητο των μεγαλων βιβλιοπωλειων γενναϊος αγοραστής· σημερον μονον τα εν τη οδω Σταδίου φορητα πα- λαιοπωλεια θεωρουσιν αυτον ως τον πρωτον πελατην των. Και δυναται τις να χαρακτηρηση τον ανδρα με μιαν και μονην λεξιν· φιλόβιβλος μεχοι θανάτου.

Πολλακις απο των πολιτικων αηδιων και απογοητευσων και του δημο-σιογραφικου καματου εζητει ανακουφισιν και αναψυχην εις την αναδιφη-σιν τωμων ατελευτητων και εινε επομενωσ πολυ φυσικον οτι εμποιει εις τουσ μετ' αυτου διαλεγομενους την εντυπωσιν ανδρος κεκτημενου παντο-δαπων γνωσων πληθος, ανδρος οστις εχει σταχυολογησει και τα μαλλον κοινορτωδη χειρογραφα. Δεν υπαρχει Ελλην μειζονος και ποικιλωτερας

εὐρυμαθείας ἄνευ σχολαστικότητος, οὐδὲ εἶνε εὐκολον νὰ φωραθῆ πάσχωι ἐντελῆ ἄγνοιαν οἰαςδὴποτε τάξεως γνώσεων. Ὑπῆρξε πάντοτε, πρόκειται δὲ καὶ νῦν, πρότυπον μοναδικῆς ὄλως φιλοπονίας· τοῦθ' ὅπερ ἐξηγεῖ τὴν σημαντικὴν ποσότητα τῆς παραχθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐργασίας.

Ὅμοιος πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους ἐκείνους πολιτευτὰς τῆς Δύσεως, οἵτινες ὅταν ἐμπέσωσιν εἰς τὴν δυσμένειαν τῆς λαϊκῆς ψήφου, ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς φίλας αὐτῶν σπουδὰς, νῦν ὅτε ἀναγκάζεται νὰ ἀπέχη τῆς πολιτικῆς δράσεως, συγγράφει βιβλία. Ἀφοῦ ἐδημοσίευσεν τὸν «Δημάρχον,» ἤδη ἐκπονεῖ τὸ «Δημοτικὸν συμβούλιον». Ἐὰν δὲν κατῶρθωσεν κατὰ τὰ τέσσαρα ἔτη τῆς ἐν τῷ δήμῳ ἀρχῆς αὐτοῦ νὰ προκίση τὴν πόλιν μὲ διαυγές καὶ ἄφθονον ὕδωρ, ἄνευ τοῦ ὁποίου αἱ Ἀθηναὶ θὰ μείνουσι κωμόπολις, ἐὰν δὲν κατῶρθωσεν νὰ ῥυμοτομήσῃ τὰς δύο γηγενεστέραις συνοικίαις τῶν Ἀθηναίων, αἵτινες ἀντὶ ὁδῶν διαρρέονται ὑπὸ βορβορωδῶν ῥυακίων, ἐὰν δὲν κατῶρθωσεν ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς ἀστῶς τοῦ ἀττικωτάτου κοινορτοῦ καὶ νὰ στρώσῃ τρεῖς περιπάτους, ἵνα μὴ πληγῶνωσιν αἱ Ἀθίδαις τοὺς ἀβροὺς πόδας των, κατῶρθωσεν ὅμως νὰ προκίση τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν διὰ τοῦ «Δημάρχου» του, νὰ ἐξάρῃ τὸ γόητρον τοῦ ὁμωνύμου ἀξιώματος ὅπερ εἶχεν ἐκπέσει, καθορίσῃ δὲ σαφῶς τὰ ἀδιάγνωστα κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ὀλιγορρηθέντος, ἔστιν ὃ' ὅτε καὶ ὕβρισθέντος θεσμοῦ, οὕτω ὃ' ἀναστήσῃ τὸ σεμνὸν καὶ ἀρχαιοπρεπὲς ὄνομα τοῦ Δήμου.

Ὁ Τιμολέων Φιλήμων εἶνε υἱὸς τῶν γραμματέων. Εἰς αὐτὰ ὀφείλει τοὺς θριάμβους, τὰς ἐπιτυχίας, τὰς νίκαις αὐτοῦ. Αὐτὰ τὸν ἐμόρφωσαν, τὸν ὠδήγησαν, τὸν ἐκράτυναν, τὸν ἐνεψύχωσαν, τὸν ἐμεγάλυναν, τὸν ἀνέδειξαν. Ὅστις τὸν ἀνέγνωσε καὶ ὅστις τὸν ἀναγνώσῃ, ἐννοεῖ παρευθὺς ὅτι οὐδέποτε ἔπαυσεν οὐδὲ εἰς τὰς κρίσιμωτάτας τῶν ἀγῶνων τροπὰς οὐδὲ εἰς τὰς δεινοτάτας τῶν περιπετειῶν του νὰ τοῖς ἀνήκη καὶ οἰανδὴποτε ἐν τῇ πολιτικῇ ἢ ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ ἐπιτυχίαν του εἰς τὰ γράμματα ὀφείλει, διὸ καὶ ὅτε πάντα τὰ ἄλλα ἀπῆνθησαν καὶ παρερρῶθησαν, αὐτὰ ἀπέμειναν ἡ μόνῃ λατρεία του, ὁ μυχιαίτατος καὶ ἀκοίμητος αὐτοῦ ἔρως.

Ἡ προέχουσα ιδιότης ὑφ' ἣν τυγχάνει γνωστὸς εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ δὲν εἶνε οὔτε ἡ τοῦ βουλευτοῦ οὔτε ἡ τοῦ δημάρχου, ἀλλὰ ἡ τοῦ συντάκτου καὶ διευθυντοῦ τοῦ «Αἰῶνος»· αὕτη ἀποτελεῖ τὸν μέγιστον τίτλον του. Τὸν τίτλον τοῦτον θεωροῦσι τινες ἴσως ἀνεπαρκῆ. Ὁ Φιλήμων, δύνανται ἴσως νὰ εἴπωσι, οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ δημοσιογράφος, ἀλλὰ καὶ ὁ Prévost-Paradol οὐδὲν πλέον ἦτο, ὅτε ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ μετώπου του, μετώπου τριάκοντα πέντε μόνον ἐτῶν, τὸν ἐκ δάφνης στέφανον τῆς ἀθανασίας, καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ νέου αὐτοῦ καὶ θελκτικῶν πνεύματος διατηρεῖται ἐν τῇ μνήμῃ τῶν μεταγενεστέρων ὡς ἡ δημοφιλεστάτη καὶ ἡ μᾶλλον ἀσπασίσις ἐξ ὧν τὸ μεγαλύνωμον αὐτὸ σωματεῖον ἐνήργησεν ἀφ' ἱκανοῦ ἤδη χρόνου. Ἀλλὰ καὶ ὁ διάσημος δημοσιογράφος Saint Marc Girardin ἐκλεχθεὶς ἀκαδημαϊκὸς καὶ προσφωνῶν τοὺς τριάκοντα ἑννέα συναδέλφους αὐτοῦ ὠνόμασεν ἑαυτὸν διὰ τῶν πρώτων δύο λέξεων τοῦ εἰσιτηρίου λόγου του : ἀπλοῦν δημοσιογράφον.

Ἐὰν ἄλλως τε ἀπαιτεῖται πνεῦμα, ἵνα γράψῃ τις ἐντὸς τοῦ σπουδασθηρίου του μὲ ἥσυχον νοῦν μελέτην ἱστορικὴν, μυθιστορίαν ἢ ποίημα, δὲν ἀπαιτεῖται ἄρα σημαντικωτέρα ἴσως ποσότης πνεύματος, ἵνα σιτίξῃ τις καὶ διατρέφῃ καθ' ἑκάστην φύλλον παμφάγον ὡς τὸν «Αἰῶνα», ἵνα διατηρῆ ἄσβεστον τὸ ἐνδιαφέρον πλήθους ἀναγνωστῶν ἀπαιτητικῶν καὶ δυσκόλων, διότι τότε ἦσαν πλέον ἐκλεκτικοὶ ἢ νῦν, ἵνα ἐκθέτῃ καὶ κρίνῃ πάντα τὰ γινόμενα, τὰ συστήματα καὶ τὰς αἰφνιδίως ἀνελιξίεις τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων ; Ὁ ποιητής, ὁ μυθιστοριογράφος, ὁ ἱστορικός, ὁ φιλόλογος, ὁ ῥήτωρ χρῆζουσι περιοδικοῦ οὕτως εἰπεῖν πνεύματος, ἐνῶ οἱ συγγραφεῖς ἡμεριδός, οἱ σεβόμενοι, ἐννοῶ καὶ τοὺς ἀναγνώστας καὶ ἑαυτοὺς, δεόν νὰ ἔχωσι πνεῦμα καθ' ἑκάστην ἐσπέραν καὶ καθ' ἑκάστην πρωΐαν, ἵνα ἐπεξεργάζωνται τὴν ποικιλωτάτην ὕλην δεξιῶς καὶ μετὰ οἰκειότητος πρὸς τὰ μᾶλλον ἀπρόοπτα ἀντικείμενα. Καὶ πιστεύσατέ το, πρέπει νὰ ἔχη τις οὐ τὴν τυχοῦσαν δύναμιν, ὅπως βαστάσῃ τὸ ἐπιμοχθον τοῦτο καὶ κολοσσαῖον ἔργον ἐπὶ τριάκοντα ὄλα ἔτη χωρὶς νὰ συκαμφθῆ ὑπὸ τὸ βάρος αὐτοῦ.

Οἱ χρόνοι, καθ' οὓς ζῶμεν, εἶνε ἥκιστα εὐκαιροί, ἥκιστα εὐμενεῖς πρὸς τὰς ἰδανικὰς ἐπιανορθώσεις, ἅς οἰκοδομοῦσιν εὐκόλως τὰ ὄνειρα, ἀλλ' εἰς ἅς ἡ πραγματικότης παρέχει δυσκόλως βάρβα. Ἡ πολιτεία ἡμῶν ὡς ἐκ τῆς ἰδιοσυγκρασίας καὶ τῶν κλίσεων τῆς ἀπὸ εἰκοσιν ἰδίως ἐτῶν διεπούσης τάξεως, ἀποφεύγει ἐπιμελῶς τοὺς κήπους τοῦ Ἀκαδήμου, καίτοι πολλάκις εὐγενῆ πνεύματα -πεχείρησαν νὰ ὀδηγήσωσιν ἐκεῖσε αὐτὴν. Ἄλλ' αὕτη προτιμᾷ νὰ ἦνε χυδαία ἀγορὰ ἐν ἡ φωνασκοῦσιν, ἐν ἡ βαναύσως διαγκωνίζονται καὶ ὅπου χαμαιζῆλοι χαρακτῆρες ἐν τῷ βορβόρω συμφύρονται, καὶ ἀποκτηνοῦσιν ἀλλήλους· τὸ δὲ πνεῦμα ὅπερ εἶνε φῶς καὶ ἐλευθερία δὲν δύναται ὑφ' οἷον δῆποτε τύπον καὶ ἂν ἐμφανισθῆ, νὰ διεισδύσῃ εἰς τοὺς σκοτεινοὺς λαβυρίνθους τῶν ταπεινῶν συμφερόντων, οὐδὲ νὰ κατασκηνώσῃ ὅπου μαινόνται καὶ βρυχῶνται πάθη ἀνελεύθερα.

Ἐπάρχουσιν ἐν μέσῳ τῆς τύρβης ταύτης ἀρχαιοπρεπεῖς ψυχαὶ ἀντεχόμεναι ἰσχυρῶς τοῦ ἰδανικοῦ, ὥστε ν' ἀντίσχωσι πρὸς τὸ θέαμα τῆς θορυβώδους αὐτῆς ἀκοσμίας καὶ οἷτινες βαυκαλιζόνται ὑπὸ τῆς ἐλπίδος νὰ πραγματοποιήσωσι τὸ ἀγνόν καὶ εὐγενές ὄνειρόν των, ὅταν ἡ ἐπιδρομὴ παρέλθῃ. Δὲν ἐπιθυμῶ ν' ἀποθαρρύνω τοὺς ἀγαθοὺς αὐτοὺς πατριώτας, ἀλλὰ δὲν δύναμαι καὶ νὰ μὴ ἐκτείνω τὴν χεῖρα, ἵνα τοῖς δείξω, ὡς θὰ ἠδύναμην νὰ ἐπιδείξω αὐτοῖς καὶ ἄλλους, τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ μᾶλλον εὐγλωττος καὶ ὁ μᾶλλον ἀτρόμητος ἀπόστολος τῆς εὐγενοῦς καὶ φιλελευθέρου συνταγματικῆς πολιτείας, ὅστις διὰ τῶν χαρακτηρισμάτων τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῶν γνώσεων αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀξιῶ ὅτι ἦτο εἰς τῶν κεκλημένων ν' ἀποκαταστήσωσι τὸν ἀτιμισμόν ἐν ἡμῖν. Ἄς προσβλέψωσι πρὸς αὐτόν καὶ χωρὶς νὰ τὸν ἐρωτήσωσι τί φρονεῖ περὶ τῆς ἀποστολῆς του, θὰ δυνηθῶσι ν' ἀναγνώσωσιν εἰς τὸν ὄξυν ἦχον τοῦ λόγου του, εἰς τὴν βαρῦθυμον χειρονομίαν του, εἰς τὸ περιαλγὲς νεῦμα, δι' ὧν συνοδεύει τὴν ἔκφρασιν προσφιλῶν ματαιω-

θέντων πόθων του, καί ἐπὶ τῆς κατηφοῦς ὄψεώς του τὴν φοβεράν ρῆσιν τοῦ Δάντου· ἄφετε τὴν ἐλπίδα.

Ὁ Τιμολέων Φιλήμων ὁ συναθροίζων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του τόσα δῶρα τοῦ πνεύματος, τόσα τοῦ θάρρους εἶδη, φιλόσοφος, ἐξαίρετος διαλεκτικός, ἅμα δὲ τοῦ καλάμου ἄριστος μαχητῆς εἶνε σήμερον ὁ μᾶλλον μεμονωμένος, ὁ μᾶλλον ἀνίσχυρος τῶν πολιτικῶν. Εἰργάσθη πλειότερον παντός ἄλλο-ἐκ τῶν συγχρόνων πολιτευτῶν, ἵνα ἰδρῦση τὸ διέπον ἡμᾶς σύνταγμα, ἵνα διαδώσῃ τὰς φιλελευθέρους ἰδέας γενεᾶς, ἣτις εἶζεν πρὸ εἴκοσιν ἀκόμη ἐτῶν ὀλόκληρος, ἀλλ' ἄφ' ἧς φεῦ! φαίνεται χωρίζων ἡμᾶς αἰὼν, ἵνα συντρίψῃ τὰ ἔθνοφθόρα προσωπικὰ κόμματα καὶ τοὺς ἄνδρας, οἵτινες παρεκώλυνον τὸ συνταγματικὸν ἡμῶν καθεστὸς ἀπὸ τοῦ νὰ γίνῃ τοιοῦτον. Ἦδη διάγει βίον ἀπομάχου ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἧς εἶνε εἷς τῶν δημιουργῶν, μόνον καὶ μόνον διότι ἐμμένει πιστὸς εἰς τὰς φιλελευθέρους ἀρχάς, ὡς ἐπηγγέλετο ἔκπαλαι καὶ εἰς ἁς ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν.

Γεώργιος Ν. Καλλισπέρης

ΤΟ ΜΑΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΜΗΛΙΑΣ

(Παράδοσις τῆς νήσου Μήλου)

Ἐνα ποτάμι μιὰ φορὰ ἔπλημμύρισε καὶ ἔχυθη
ἔς ὠραῖο περβολάκι,
καὶ κάθε ῥίζα καὶ κλαρὶ ἐφθράνθη καὶ ἀναστῆθη
ἀπ' τὸ πολὺ νεράκι.

Μονάχα μιὰ ἀπ' τῆς μηλιάς, ποῦ ἦταν φυτεμένη
παράμερα μονάχη,
Ἐκεῖνη δὲν ἐφθράνθηκε, καί, καταμαραμμένη,
ἔφαινόταν κᾶτι νᾶχη.

«Τί νᾶχη ἢ μηλίτσα μου, τῆς εἶπε τὸ ποτάμι,
καὶ μαραμμένη στέκει,
Ἐὰν τὸ καλάμι τὸ ξερό, τὸ ἄμοιρο καλάμι,
ποῦ στέκεται παρέκει;»

«Τί νᾶχω, εἶπεν ἢ μηλιά, τί νᾶχω ἢ καυμένη!
Δὲν ἔπερασάν δυὸ χρόνια,
Ἐποῦ ἔκθισαν ἔς τὴν ῥίζα μου δυὸ νέοι ἔζηλεμένοι,
δυὸ ἔμορφα τρυγόνια.

»Καὶ ὠρκίστηκαν νὰ ζήσουνε Ἐὰν δύο περισσότερα
πιστά, ἀδερφωμένοι
καὶ τώρα . . . τὰ πουλιά μου λέν πῶς εἶνε ἔς τὰ μαχαίρια,
πῶς ζοῦνε χωρὶς μὲνοι!»

ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Δ. ΒΑΛΒΗΣ